

RAPORT Z WYKONANIA KONWENCJI O DOSTĘPIE DO INFORMACJI, UDZIALE SPOŁECZEŃSTWA W PODEJMOWANIU DECYZJI ORAZ O DOSTĘPIE DO WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI W SPRAWACH DOTYCZĄCYCH ŚRODOWISKA ZA LATA 2011-2013

1 Proces przygotowywania raportu

1. Podczas przygotowywania niniejszego raportu konsultacje ze społeczeństwem, organizacjami pozarządowymi oraz organami administracji były przeprowadzone w dwóch fazach.

2. Na początku Ministerstwo Środowiska opublikowało na swojej stronie internetowej raport z wykonania konwencji za lata 2008-2010 i zaprosiło do wnoszenia uwag do jego treści. Zaproszenie zostało rozesłane również drogą pisemną do najważniejszych organizacji pozarządowych, zajmujących się środowiskiem oraz do odpowiednich organów administracji. Zgłoszone uwagi pozwoliły na zidentyfikowanie zmian instytucjonalnych i prawnych w zakresie przepisów implementujących konwencję, jakie zaszły w ciągu ostatnich trzech lat.

3. Następnie Ministerstwo Środowiska na podstawie otrzymanych uwag sporządziło projekt raportu z wykonania konwencji, który ponownie skierowano do konsultacji. Zakres podmiotów, do których wysłano zaproszenie do drugiej fazy konsultacji został rozszerzony w porównaniu z pierwszą fazą. Łącznie w pierwszej oraz w drugiej fazie konsultacji swoje uwagi zgłosiły następujące podmioty:

Przedstawiciele społeczeństwa:

- Koalicja Klimatyczna
- Górnośląskie Towarzystwo Przyrodnicze
- Podmioty indywidualne – osoby fizyczne

Institucje publiczne:

- Minister Sprawiedliwości
- Minister Rozwoju Regionalnego
- Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wraz z regionalnymi dyrektorami ochrony środowiska
- Główny Inspektor Ochrony Środowiska wraz z wojewódzkimi inspektorami ochrony środowiska
- Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

- Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej wraz z dyrektorami regionalnych zarządów gospodarki wodnej
- Prezes Państwowej Agencji Atomistyki
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska wraz z wojewódzkimi funduszami ochrony środowiska
- Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej

2 Uwarunkowania istotne do zrozumienia raportu

4. Polska ratyfikowała Konwencję 31 grudnia 2001 r. Od tej pory Konwencja została włączona do krajowego systemu prawnego. Przepisy implementujące postanowienia Konwencji znajdują się w wielu aktach prawnych, spośród których najważniejszą rolę odgrywają:

1. ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2013 r. poz. 1232), zwana dalej: „P.o.ś.”,
 2. ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235) zwana dalej: „ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku”,
 3. ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267), zwana dalej: „K.p.a.”,
 4. ustawa z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2012 r. poz. 270, z późn. zm.) zwana dalej: „P.p.s.a.”.
5. Poprawka dotycząca GMO została ratyfikowana ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku.
6. Poprawkę dotyczącą Protokołu w Sprawie Rejestrów Transferu i Uwalniania Zanieczyszczeń Polska ratyfikowała 24 grudnia 2012 r.
7. Podstawowym aktem prawnym regulującym sprawy dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie w Polsce jest ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku.
8. Podejmowanie decyzji administracyjnych w sprawach indywidualnych w większości przypadków leży we właściwości marszałka województwa oraz starosty lub Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i regionalnych dyrektorów ochrony środowiska. Natomiast Minister Środowiska w głównej mierze jest odpowiedzialny za tworzenie aktów prawnych, krajowych planów, programów i polityk dotyczących środowiska.

3 Legislacja, regulacje i inne środki wdrażające ogólne zasady zawarte w postanowieniach paragrafów 2, 3, 4, 7 i 8 artykułu 3

Artykuł 3, paragraf 2

9. Zgodnie z K.p.a., organy administracji publicznej są zobowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem

postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

10. Ministerstwo Środowiska prowadzi "Ekoportal", witrynę internetową prezentującą bazy danych publicznych dokumentów zawierających informacje o środowisku i jego ochronie oraz pełniącą funkcje e-learningowe.

11. Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku w urzędach organów administracji wyznacza się osoby, które zajmują się udostępnianiem informacji o środowisku i jego ochronie.

Artykuł 3, paragraf 3

12. P.o.ś. nakłada obowiązek włączenia problematyki ochrony środowiska do podstaw programowych we wszystkich typach szkół, a także do placówek naukowych zajmujących się ochroną środowiska. Środki masowego przekazu są zobowiązane kształtować pozytywny stosunek społeczeństwa do ochrony środowiska oraz popularyzować zasady tej ochrony w publikacjach i audycjach. Edukacja ekologiczna jest elementem edukacji formalnej i nieformalnej. Ministerstwo Środowiska, jak również Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, prowadzą i finansują działania promocyjne polegające na budowaniu społecznej świadomości ekologicznej.

13. Administracja publiczna podejmuje szereg działań z zakresu edukacji ekologicznej, także we współpracy z organizacjami pozarządowymi. Przykładowo, Ministerstwo Środowiska przeprowadziło ogólnopolskie kampanie społeczne dotyczące właściwego gospodarowania odpadami, oszczędzania energii, zrównoważonego transportu czy też zrównoważonych zakupów. Przy realizacji powyższych kampanii wykorzystano szeroki wachlarz kanałów komunikacji społecznej: telewizję, radio, prasę, Internet i działania ambientowe. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska przeprowadziła ogólnopolską kampanię dotyczącą ochrony obszarów Natura 2000. Realizowane są szkolenia z zakresu ochrony tychże obszarów. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zrealizował ogólnopolską kampanię edukacyjno-informacyjną pt. „Polska dla Bałtyku”, której celem było podniesienie świadomości społeczeństwa nt. problematyki ochrony środowiska morskiego Morza Bałtyckiego. Różnego rodzaju kampanie edukacyjne prowadzone były również przez inne jednostki administracji publicznej, także na poziomie regionalnym.

14. Istniejące do końca 2012 r. Centrum Informacji o Środowisku podejmowało szereg działań mających na celu promowanie dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie oraz prowadzenie edukacji w tym zakresie, adresowanych zarówno do administracji publicznej, jak i społeczeństwa. Działania te obejmowały w szczególności informowanie społeczeństwa o przysługujących mu prawach w zakresie dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie oraz promowanie dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie za pośrednictwem witryny Ekoportal. Zadania w tym zakresie od początku 2013 r. prowadzi Minister Środowiska. W 2011 i 2012 r. zorganizowano szkolenia z zakresu udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie. W jej ramach przygotowano poradnik dla społeczeństwa i poradnik dla przedsiębiorców w zakresie praw

i obowiązków związanych z ochroną środowiska. W 2013 r. Ministerstwo Środowiska zorganizowało szkolenia dla urzędników centralnych organów administracji rządowej z zakresu udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie. W szkoleniach tych wzięło udział 80 osób.

15. Popularyzowano problematykę dostępu do informacji o środowisku i Ekoportalu za pośrednictwem prasy ogólnopolskiej i publicznego radia.

16. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dofinansowuje działania z zakresu edukacji ekologicznej – programy w zakresie aktywnej edukacji ekologicznej oraz kampanie informacyjno – edukacyjne, szkolenia, kongresy, konferencje i warsztaty tematyczne, przedsięwzięcia upowszechniające wiedzę ekologiczną, konkursy służące podniesieniu społecznej świadomości ekologicznej, działania służące rozwojowi bazy służącej edukacji ekologicznej oraz działania z zakresu profilaktyki zdrowotnej dzieci i młodzieży z terenów, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska. Dofinansowywane są produkcje radiowe, filmowe i telewizyjne, publikacje i strony internetowe oraz prace remontowo–budowlane i zakup sprzętu i wyposażenia służącego zarówno do prowadzenia zajęć stacjonarnych, jak i zajęć w terenie.

17. Realizacja postanowień Konwencji, zwłaszcza w zakresie udziału społeczeństwa w procesie decyzyjnym została wzmocniona przez wdrożenie do prawa krajowego przepisów dyrektywy Rady z dnia 27 czerwca 1985 r. nr 85/337/EWG w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz. Urz. UE L 175 z 5.7.1985, str. 40—48, Polskie wydanie specjalne: rozdz. 15, t. 01, s. 248 – 256) zastąpionej następnie przez dyrektywę z dnia 13 grudnia 2011 r. Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/92/UE w sprawie oceny skutków wywieranych przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz. Urz. UE L 26 z 28.1.2012, str. 1—21). Istotną rolę w zapewnieniu społeczeństwu udziału w procesie decyzyjnym odgrywa również dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie ocen wpływu niektórych planów i programów (Dz. Urz. UE L 197 z 21.7.2001, str. 30—37; Polskie wydanie specjalne: rozdz. 15, t. 06, s. 157 – 164). W art. 6 tej dyrektywy jest mowa o udziale społeczeństwa w opracowywaniu dokumentów strategicznych, co ma bezpośrednie odzwierciedlenie w art. 54 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku.

18. Wzmocnienie działań realizujących postanowienia Konwencji przez administrację publiczną było również związane z otrzymanymi przez Polskę środkami z polityki spójności z budżetu Unii Europejskiej na lata 2007-2013. Dla wszystkich programów operacyjnych (dokumenty regulujące szczegółowo sposób wydawania środków oraz rodzaje inwestycji) zawierających inwestycje infrastrukturalne, w tym również związane z rolnictwem, zostały przeprowadzone strategiczne oceny oddziaływania na środowisko wraz z szerokimi konsultacjami społecznymi. Dokumenty te były konsultowane od początku ich powstawania, a w konsultacjach wzięli udział nie tylko partnerzy społeczni i organizacje pozarządowe, ale także obywatele Rzeczypospolitej Polskiej. Biorąc pod uwagę wysokość środków przeznaczonych na realizację programów (67 mld € z budżetu UE oraz konieczny dodatkowy wkład krajowy ≥ 20 mld euro), stworzyło to dobrą praktykę związaną ze społeczną partycypacją w procesie podejmowania decyzji. Wnioskodawcy projektów realizowanych w oparciu o środki z budżetu UE muszą wykazać, że decyzje

administracyjne umożliwiające rozpoczęcie inwestycji zostały, przed ich podjęciem, efektywnie skonsultowane ze społeczeństwem. Brak wykazania przez Wykonawcę dowodów na przeprowadzenie konsultacji uniemożliwia uzyskanie wsparcia finansowego.

Artykuł 3, paragraf 4

19. Organizacje pozarządowe mają szerokie możliwości finansowego wsparcia projektów dotyczących ochrony środowiska. Na poziomie centralnym, dofinansowanie działań dotyczących kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa, jest możliwe w ramach oferowanego przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej programu priorytetowego pn. „Edukacja ekologiczna”. Wsparcie pozarządowych organizacji ekologicznych prowadzi Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, a także Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej). Ponadto w 2013 roku zorganizowano otwarty nabór wniosków w ramach Programu Operacyjnego PL02 *Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów*. Niezależnie od możliwości aplikowania w ramach naboru głównego, w ramach ww. programu wydzielono specjalną alokację (Fundusz Małych Grantów) przeznaczoną wyłącznie dla organizacji pozarządowych. Dofinansowanie może być przeznaczone m.in. na działania skierowane na wzrost świadomości społecznej nt. różnorodności biologicznej oraz edukację w tej dziedzinie w powiązaniu ze zmianami klimatycznymi i ekonomiczną wartością ekosystemów, a także zwiększony potencjał ekologiczny organizacji pozarządowych do promowania różnorodności biologicznej. Przewidywane dofinansowanie wynosi 85% kosztów kwalifikowanych w przypadku naboru głównego, zaś 90% w przypadku dofinansowania z Funduszu Małych Grantów.

20. Organizacje pozarządowe mogły otrzymać wsparcie w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, priorytetu V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych, otrzymując refundację 85% kosztów związanych z realizacją projektów ze środków UE, a pozostałe 15% mogą otrzymać z budżetu państwa. W przypadku realizacji projektów środowiskowych przez organizacje pozarządowe z Instrumentu Life+, wsparcie ze środków UE nie przekracza 75% wartości projektu, natomiast ze środków budżetu państwa organizacje mogą otrzymać dodatkowe środki na wkład własny – dzięki temu organizacje te muszą zapewnić jedynie 5% środków własnych.

21. Ministerstwo Środowiska współpracowało z organizacjami pozarządowymi w ramach Partnerstwa dla klimatu – platformy współpracy, dyskusji oraz edukacji.

22. K.p.a. oraz ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm.) zwana dalej: „K.p.c.”, a także P.o.ś. oraz ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku, umożliwiając organizacjom pozarządowym udział w postępowaniach sądowych i administracyjnych dotyczących środowiska.

23. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, z późn. zm.) upoważnia instytucje publiczne do realizacji zadań publicznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi, a nawet

umożliwia zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym działającym w obszarze spraw publicznych.

24. Pozarządowe organizacje ekologiczne mają prawo wyboru swoich przedstawicieli do rad nadzorczych Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, dysponujących m.in. pieniędzmi pochodzącymi z opłat za korzystanie ze środowiska, administracyjnych kar pieniężnych, budżetu państwa oraz funduszy Unii Europejskiej. Mają prawo do reprezentacji także w ciałach doradczych, takich jak np. Komisja do spraw GMO oraz Państwowa Rada Ochrony Środowiska.

25. Zgodnie z art. 45 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku organizacje ekologiczne mogą współdziałać w dziedzinie ochrony środowiska z organami administracji.

Artykuł 3, paragraf 7

26. Rzeczpospolita Polska bierze udział w wielu międzynarodowych procesach i inicjatywach dotyczących ochrony środowiska, m.in. w pracach Komisji do spraw Zrównoważonego Rozwoju Organizacji Narodów Zjednoczonych (ang. skrót - CSD) oraz jej Forum Wysokiego Szczebla (ang. skrót - HLPF SD), Program Środowiskowy Organizacji Narodów Zjednoczonych (ang. skrót - UNEP), dyskusji nt. Celów Zrównoważonego Rozwoju, pracach Europejskiej Komisji Gospodarczej (EKG) oraz Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (ang. skrót - OECD).

27. Przedstawiciele NGOs weszli w skład delegacji rządowej na 7 Konferencję Ministerialną programu "Environment for Europe" („Środowisko dla Europy”) we wrześniu 2011 r. w Astanie. Jest to program pod auspicjami EKG ONZ. Polska organizacja pozarządowa - „Green Cross Poland” („Zielony Krzyż Polska”) została włączona w skład polskiej delegacji na Konferencję Narodów Zjednoczonych ds. Zrównoważonego Rozwoju, która odbyła się w Rio de Janeiro w czerwcu 2012 r.

28. Rzeczpospolita Polska ratyfikowała w 1997 roku Konwencję z Espoo o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym (Dz. U. Nr 96, poz. 1110), która wskazuje na konieczność prowadzenia konsultacji społecznych w przypadkach, gdy inwestycja realizowana w jednym kraju (stronie pochodzenia) zasięgiem oddziaływania obejmuje terytorium innego państwa (strony narażonej), mogąc spowodować znaczące negatywne skutki dla środowiska.

Artykuł 3, paragraf 8

29. Zgodnie z K.p.a., nikt nie może być narażony na jakikolwiek uszczerbek lub zarzut z powodu złożenia skargi lub wniosku albo z powodu dostarczenia materiału do publikacji o znamionach skargi lub wniosku, jeżeli działał w granicach dozwolonych prawem. Organy państwowe, organy jednostek samorządu terytorialnego i inne organy samorządowe oraz organy organizacji społecznych są obowiązane przeciwdziałać hamowaniu krytyki i innym działaniom ograniczającym prawo do składania skarg i wniosków lub dostarczania informacji do publikacji o znamionach skargi lub wniosku.

4 Rozpoznane trudności we wdrażaniu artykułu 3

30. Zgodnie z analizami Najwyższej Izby Kontroli polskie prawo dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie jest trudne w interpretacji, co przyczynia się do nierealizowania przez część organów ustawowych obowiązków.

31. Brak jest wystarczających środków finansowych na realizację nowoczesnych kampanii informacyjnych dotyczących promocji prawa i zasad dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.

5 Dalsze informacje dotyczące praktycznego wdrażania postanowień artykułu 3

32. Stwierdzono pewne nieprawidłowości w wykonywaniu przepisów prawa przez organy administracji. Problemy te zostały omówione w punktach wyjaśnień odnoszących się do kolejnych artykułów Konwencji.

6 Adresy internetowe związane z wdrażaniem artykułu 3

33.

www.ekoportal.pl - Ministerstwo Środowiska

www.mos.gov.pl – Ministerstwo Środowiska

www.gmo.mos.gov.pl – informacje na temat GMO

www.gdos.gov.pl - Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

<http://www.bialystok.rdos.gov.pl/>

<http://bip.bydgoszcz.rdos.gov.pl/>

<http://bip.gdansk.rdos.gov.pl/>

<http://bip.gorzow.rdos.gov.pl/>

<http://bip.katowice.rdos.gov.pl/>

<http://bip.kielce.rdos.gov.pl/>

<http://bip.krakow.rdos.gov.pl/>

<http://bip.lublin.rdos.gov.pl/>

<http://bip.lodz.rdos.gov.pl/>

<http://bip.olsztyn.rdos.gov.pl/>

<http://bip.opole.rdos.gov.pl/>

<http://bip.poznan.rdos.gov.pl/>

<http://bip.rzeszow.rdos.gov.pl/>

<http://bip.szczecin.rdos.gov.pl/>

<http://bip.warszawa.rdos.gov.pl/>

<http://bip.wroclaw.rdos.gov.pl/>

www.natura2000.gdos.gov.pl – informacje o Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000

www.gios.gov.pl – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

www.nfosigw.gov.pl - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej strony wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej:

www.wfosigw.bialystok.pl;

www.wfosigw-gda.pl

www.wfosigw.katowice.pl

www.wfos.com.pl

www.wfos.krakow.pl

www.wfos.lublin.pl

<http://new.wfosigw.lodz.pl>

www.wfosigw.olsztyn.pl

www.wfosigw.opole.pl

www.wfosgw.poznan.pl

www.bip.wfosigw.rzeszow.pl

www.wfos.szczecin.pl

www.wfosigw.torun.pl

www.wfosigw.pl

www.wfosigw.wroclaw.pl

www.wfosigw.zgora.pl

www.dzieci.mos.gov.pl - Ministerstwo Środowiska, strona dotycząca edukacji ekologicznej dla dzieci

www.zielonalekcja.pl - dofinansowana przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej strona zawierająca bazę danych materiałów edukacyjnych (scenariuszy lekcji) w podziale wiekowym i tematycznym

7 Legislacja, regulacje i inne środki wdrażające zasady dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie zawarte w artykule 4

34. Podstawowym aktem prawnym regulującym zasady dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie jest ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku. W kwestiach nieuregulowanych zastosowanie znajduje ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.), zwana dalej ustawą: u.d.i.p.

35. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku definiuje pojęcie informacji o środowisku i jego ochronie, a także precyzuje zasady jej udostępniania.

36. Specjalnym rodzajem informacji o środowisku jest informacja przestrzenna. Informacja przestrzenna w bezpośredni bądź pośredni sposób obejmuje ok. 90 % informacji o środowisku i jego ochronie. Kwestie informacji przestrzennej są uregulowane przez dyrektywę 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiającej infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE) (Dz. Urz. UE L 108 z 25.4.2007, str. 1—14) oraz przez ustawę z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz. U. Nr 76, poz. 489, z późn. zm.).

Artykuł 4, paragraf 1

37. Zgodnie z art. 74 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej każdy ma prawo do informacji o stanie i ochronie środowiska.

38. Zgodnie ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku, każdy ma prawo dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie. Organy administracji są obowiązane do udostępniania każdemu informacji o środowisku i jego ochronie znajdujących się w ich posiadaniu lub które są dla nich przeznaczone. Od podmiotu żądającego informacji o środowisku i jego ochronie nie wymaga się wykazania interesu prawnego lub faktycznego. Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie następuje w sposób i w formie określonych we wniosku, chyba że środki techniczne, którymi dysponuje organ administracji, nie umożliwiają udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie w sposób i w formie określonych we wniosku. Jeżeli informacja o środowisku i jego ochronie nie może być udostępniona w sposób lub w formie określonych we wniosku, organ administracji powiadamia pisemnie podmiot żądający informacji w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku o przyczynach braku możliwości udostępnienia informacji zgodnie z wnioskiem i wskazuje, w jaki sposób lub w jakiej formie informacja może być udostępniona.

Artykuł 4, paragraf 2

39. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku nakazuje organom administracji udostępniać informację o środowisku i jego ochronie bez zbędnej zwłoki, nie później niż w ciągu miesiąca od dnia otrzymania wniosku. Termin na udostępnienie informacji o środowisku ze względu na stopień skomplikowania sprawy może zostać przedłużony maksymalnie do 2 miesięcy. Podmiot wnioskujący jest informowany o każdym przedłużeniu terminu.

40. Dokumenty, o których dane są zamieszczane w publicznie dostępnych wykazach zawierających informacje o środowisku, udostępnia się w dniu złożenia wniosku.

Artykuł 4, paragraf 3 i 4

41. Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku organ administracji nie udostępnia informacji o środowisku i jego ochronie, jeżeli informacje dotyczą:

- danych jednostkowych uzyskiwanych w badaniach statystycznych statystyki publicznej chronionych tajemnicą statystyczną;
- spraw objętych toczącym się postępowaniem sądowym, dyscyplinarnym lub karnym, jeżeli udostępnienie informacji mogłoby zakłócić przebieg postępowania;
- spraw będących przedmiotem praw autorskich lub patentowych, jeżeli udostępnienie informacji mogłoby naruszyć te prawa;
- danych osobowych dotyczących osób trzecich, jeżeli udostępnienie informacji mogłoby naruszać przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych

osobowych (DZ. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.) zwaną dalej „ustawą o ochronie danych osobowych”;

- dokumentów lub danych dostarczonych przez osoby trzecie, jeżeli osoby te, nie mając obowiązku ich dostarczenia i nie mogąc być takim obowiązkiem obciążone, dostarczyły je dobrowolnie i złożyły zastrzeżenie o ich nieudostępnianiu;
- dokumentów lub danych, których udostępnienie mogłoby spowodować zagrożenie dla środowiska lub bezpieczeństwa ekologicznego kraju;
- informacji o wartości handlowej, w tym danych technologicznych, dostarczonych przez osoby trzecie i objętych tajemnicą przedsiębiorstwa, jeżeli udostępnienie tych informacji mogłoby pogorszyć konkurencyjną pozycję tych osób i złożyły one uzasadniony wniosek o wyłączenie tych informacji z udostępniania;
- przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, realizowanych na terenach zamkniętych, co do których nie prowadzi się postępowania z udziałem społeczeństwa;
- obronności i bezpieczeństwa państwa;
- bezpieczeństwa publicznego.

42. Organ administracji może odmówić udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie, jeżeli:

- wymagałoby to dostarczenia dokumentów lub danych będących w trakcie opracowywania lub przeznaczonych do wewnętrznego komunikowania się;
- wniosek jest w sposób oczywisty niemożliwy do zrealizowania;
- wniosek jest sformułowany w sposób zbyt ogólny.

43. Przepisy nakazujące organom administracji uwzględniać interes publiczny w toku wszystkich prowadzonych postępowań są zawarte w K.p.a. Organy administracji są zobowiązane postępować mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli, a także pogłębianie zaufania obywateli do organów państwa. Przepisy te są podstawowymi zasadami działania administracji w Polsce, obowiązującymi niezależnie od przedmiotu sprawy, a więc obejmują również kwestie udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie.

Artykuł 4, paragraf 5

44. Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku, jeżeli wniosek dotyczy informacji nieznajdującej się w posiadaniu organu administracji, organ ten niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku przekazuje wniosek właściwemu organowi administracji, w którego posiadaniu znajduje się żądana informacja, i powiadamia o tym wnioskodawcę lub, jeśli nie można ustalić organu właściwego, zwraca wniosek wnioskodawcy.

Artykuł 4, paragraf 6

45. Praktyka interpretowania przez organy administracji publicznej w Polsce przepisów dotyczących informacji publicznej, w tym informacji o środowisku i jego ochronie, polega

na udzielaniu tej części informacji, która nie podlega wyłączeniu jawności. Na przykład wnioskodawca otrzymuje dokumenty ze zanonimizowanymi danymi osobowymi, których ujawnienie naruszyłoby postanowienia ustawy o ochronie danych osobowych.

Artykuł 4, paragraf 7

46. Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku, odmowa udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie następuje w drodze decyzji administracyjnej. Do skarg rozpatrywanych w postępowaniu o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie stosuje się przepisy P.p.s.a.

Artykuł 4, paragraf 8

47. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie opłat za udostępnianie informacji o środowisku (Dz. U. Nr 215, poz. 1415) zwane dalej: rozporządzeniem w sprawie opłat, reguluje stawki opłat za udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie. Opłaty te odpowiadają kosztom ponoszonym za sporządzenie kopii dokumentów.

48. Opłaty za udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie wyglądają następująco (kwoty podane w przybliżeniu w € według kursu z dnia 13 września 2013 r.):

- za wyszukanie do 10 dokumentów – 1.20 €;
- za wyszukanie każdego kolejnego dokumentu – 0.12 €;
- za skanowanie dokumentu – 0.02 € za stronę kopii;
- za czarno-białą kopię ksero dokumentu – 0.03 € za stronę kopii;
- za kolorową kopię ksero dokumentu – 0.3 € za stronę kopii;
- za płytę CD lub DVD – nie więcej niż 0.3 €.

49. Informacje aktywnie udostępniane na stronach internetowych są bezpłatne.

8 Rozpoznane trudności we wdrażaniu artykułu 4

50. Zdarzają się przypadki braku wyznaczenia w urzędzie organu administracji osoby odpowiedzialnej za udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie.

51. Sporadycznie zdarza się, że organy administracji nie informują o prowadzonych postępowaniach.

52. W przypadku udostępniania dokumentów, o których dane są zamieszczane w publicznie dostępnych wykazach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie, a które powinny być udostępniane w dniu złożenia wniosku, niekiedy nie jest możliwe spełnienie tego kryterium. W szczególności dotyczy to dokumentów, które znajdują się w archiwach i przed ich udostępnieniem konieczne jest wydobycie ich z archiwum.

53. Wskazywane są trudności interpretacyjne w przypadku konieczności udostępnienia informacji w części. Zdarzają się przypadki nieudostępnienia przez organy całych informacji pomimo, że tylko ich część jest wyłączona z udostępnienia. Jest to jednak

interpretowanie prawa przez organy administracji na niekorzyść obywatela, co jest sprzeczne z K.p.a. i stanowi przesłankę do wniesienia odwołania lub złożenia skargi do sądu administracyjnego.

54. Podmioty indywidualne wskazały, że brak jest jednoznacznego stwierdzenia w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku, czy udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie jest uzależnione od wcześniejszego uiszczenia opłaty, czy od niego niezależne. Organizacje pozarządowe wskazują ponadto, że istnieją problemy z interpretacją rozporządzenia w sprawie opłat, które nie odnosi się do sposobu naliczania opłat w przypadku, gdy pozyskiwane są informacje z elektronicznych baz danych będących w posiadaniu organów administracji – brak rozstrzygnięcia, czym jest wówczas „wyszukanie dokumentu”.

55. Podmioty indywidualne zwróciły również uwagę na brak jednoznacznych przepisów kolizyjnych, które wyraźnie wskazywałyby, kiedy stosowane są przepisy ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, a kiedy przepisy ustawy u.d.i.p.

56. Organizacje ekologiczne (Górnośląskie Towarzystwo Przyrodnicze) zwracają uwagę, że zdarzają się sytuacje, kiedy jakość informacji o środowisku i jego ochronie udostępnianej przez organy administracji budzi zastrzeżenia.

9 Dalsze informacje dotyczące praktycznego wdrażania postanowień artykułu 4

57. W 2011 r. Inspekcja Ochrony Środowiska (Główny Inspektor Ochrony Środowiska oraz wojewódzcy inspektorzy ochrony środowiska) rozpatrzył 6 345 wnioski o udostępnienie informacji dotyczących środowiska i jego ochrony, a w 2012 r. – 6 765. Obserwując tendencję wzrostową żądań udzielenia informacji dotyczących środowiska założyć można, że w 2013 r. Inspekcja Ochrony Środowiska udzieli ok. 7 000 takich informacji. W roku 2011 Centrum Informacji o Środowisku w imieniu Ministra Środowiska rozpatrzyło 84 wnioski o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie. W roku 2012 rozpatrzono 108 takich wniosków. Spodziewana liczba wniosków rozpatrzonych przez Ministra Środowiska w roku 2013 wyniesie ponad 200. Także tutaj widoczna jest tendencja wzrostowa w wykorzystywaniu przez społeczeństwo prawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska rozpatrzył w roku 2011 - 82 wnioski o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie, w roku 2012 - 109 wniosków, do połowy roku 2013 - 84 wnioski. Regionalni dyrektorzy ochrony środowiska w 2011 r. rozpatrzyli łącznie 3321 wniosków o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie, w 2012 r. - 3917 wniosków, a do połowy roku 2013 - 2949 takich wniosków. Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w latach 2011-2013 rozpatrzył łącznie 34 wnioski o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie. Dyrektorzy regionalnych zarządów gospodarki wodnej w 2011

r. rozpatrzyli 566 takich wniosków, w roku 2012 - 715 wniosków, a do połowy 2013 r. - 433 wnioski. W okresie od 2011 r. do połowy roku 2013 Prezes Wyższego Urzędu Górniczego rozpatrzył ogółem 1708 wniosków o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie. W okresie od 2011 do 2013 r. do Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki nie wpłynął żaden wniosek o udostępnienie informacji o środowisku.

58. Z raportu z badania w sprawie świadomości ekologicznej Polaków przeprowadzonego pod koniec 2013 r. wynika, że 74 % polskiego społeczeństwa nigdy nie szukało informacji o środowisku. Pozostała część informacji o środowisku szukała głównie w Internecie. Z powyższego badania wynika również, że większość społeczeństwa czerpie informacje o środowisku i jego ochronie głównie ze środków masowego przekazu. Badanie wskazuje jednak, że rośnie rola kampanii społecznych. 21 % respondentów wskazało, że to właśnie z nich czerpie informacje o środowisku. W roku 2012 podobnej odpowiedzi udzieliło tylko 7 % respondentów.

10 Adresy internetowe związane z wdrażaniem artykułu 4

59.

www.ekoportal.pl – Ministerstwo Środowiska

www.mos.gov.pl – Ministerstwo Środowiska

www.gmo.mos.gov.pl – informacje na temat GMO

www.gdos.gov.pl - Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

www.gios.gov.pl – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

www.kzgw.gov.pl – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej

www.natura2000.gdos.gov.pl – informacje o Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000

www.isap.sejm.gov.pl - Internetowy System Aktów Prawnych

11 Legislacja, regulacje i inne środki wdrażające zasady gromadzenia i dystrybucji informacji o środowisku zawarte w artykule 5

Artykuł 5, paragraf 1

Artykuł 5, paragraf 1 (a)

60. Organy administracji publicznej, na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, są zobowiązane do prowadzenia publicznie dostępnych wykazów danych zawierających m.in. informacje o publicznych dokumentach i analizach środowiskowych, a także o postępowaniach związanych z przedsięwzięciami mogącymi oddziaływać na środowisko.

61. P.o.ś. ustanawia państwowy monitoring środowiska, który jest systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku i jego ochronie. Państwowy monitoring środowiska realizowany jest na podstawie wieloletnich programów państwowego monitoringu środowiska opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Środowiska oraz 16 wojewódzkich programów monitoringu opracowanych

przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska i zatwierdzanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

62 Ustawa z dnia 13 maja 2011 r. o zmianie ustawy Prawo Atomowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2011 nr 132 poz. 766) wprowadziła zmiany do art. 35a Prawa Atomowego. Zmiana ta zakłada m.in., że prezes Państwowej Agencji Atomistyki udostępnia informacje o stanie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej obiektów jądrowych, ich wpływie na zdrowie ludzi i środowisko naturalne; informacje o wielkości i składzie izotopowym uwolnień substancji promieniotwórczych z obiektów jądrowych do środowiska; informacje o zdarzeniach w obiekcie jądrowym powodującym powstanie zagrożenia; informacje o wydanych zezwoleniach dot. obiektów jądrowych i coroczne oceny stanu bezpieczeństwa nadzorowanych obiektów jądrowych.

Artykuł 5, paragraf 1 (b)

63. Organy administracji obowiązane do wykonywania badań monitoringowych mają obowiązek wzajemnego, nieodpłatnego udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie.

64. P.o.ś. nakłada na prowadzących instalację oraz użytkowników urządzenia obowiązek okresowych pomiarów wielkości emisji i pomiarów ilości pobieranej wody i energii. W przypadku znacznych ilości substancji lub energii monitoring jest ciągły.

65. Wyniki niektórych pomiarów, ze względu na potrzebę zapewnienia systematycznej kontroli wielkości emisji lub innych warunków korzystania ze środowiska, są obowiązkowo i regularnie przedstawiane organowi ochrony środowiska oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

66. W przypadku korzystania ze środowiska, za które są pobierane opłaty (pobór wody, emisja ścieków, etc.), informacje są przedkładane marszałkowi województwa oraz wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

67. Informacje o zakładach o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku muszą być zgłaszane Państwowej Straży Pożarnej. Prowadzący zakład sporządza program zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, w którym przedstawia Państwowej Straży Pożarnej i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska system bezpieczeństwa gwarantujący ochronę ludzi i środowiska.

68. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z 2013 r. poz. 21) nakłada na zarządzających składowiskiem odpadów obowiązek monitorowania składowiska oraz corocznego przesyłania wyników wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska musi być niezwłocznie powiadamiany o stwierdzonych zmianach obserwowanych parametrów, wskazujących na możliwość wystąpienia lub powstanie zagrożeń dla środowiska.

Artykuł 5, paragraf 1 (c)

69. Zasady postępowania w sytuacjach zagrożenia są opisane w licznych aktach prawnych. Wskazują na obowiązek współpracy odpowiednich władz każdego szczebla, zależnie od rodzaju klęski żywiołowej.

70. Redaktorzy naczelni dzienników oraz nadawcy programów radiowych i telewizyjnych są obowiązani, na żądanie organów administracji do nieodpłatnego, niezwłocznego publikowania lub zamieszczania komunikatów tych organów związanych z działaniami w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia.

71. Inspekcja Ochrony Środowiska informuje społeczeństwo o stanie środowiska oraz prowadzi rejestr zdarzeń o znamionach poważnych awarii. Inne organy są zobowiązane do niezwłocznego kontaktowania się z mediami oraz odpowiedniego dystrybuowania informacji, zależnie od sytuacji.

72. Wojewodowie są obowiązani do ogłaszania stanów ostrzeżenia smogowego zawierających apel do mieszkańców o odpowiednie zachowanie się w celu minimalizacji przyczyn i skutków występowania.

Artykuł 5, paragraf 2

73. Zasady udostępniania i rozpowszechniania informacji o środowisku i jego ochronie określa ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku. Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku dokumenty i dane o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach, w Biuletynach Informacji Publicznej oraz przy wykorzystaniu elektronicznych baz danych.

74. Organy administracji są zobowiązane do wyznaczenia osób odpowiedzialnych za udostępnianie informacji o środowisku.

75. Większość baz danych jest dostępna poprzez Internet. Za dostęp do nich nie są pobierane opłaty. Jeśli baza danych nie jest dostępna przez Internet, wówczas informacje z tej bazy danych są udostępniane na wniosek.

76. Ustawa u.d.i.p nakłada na urzędy oraz podmioty dysponujące środkami publicznymi obowiązek prowadzenia w Internecie Biuletynu Informacji Publicznej zawierającego elektroniczne kopie informacji publicznych.

Artykuł 5, paragraf 3

77. Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku, organy administracji publicznej zamieszczają informacje o politykach, planach, programach, mapach i analizach, a także innych dokumentach dotyczących ochrony środowiska, w publicznie dostępnych wykazach danych oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.

78. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 197, poz. 1172, z późn. zm.), Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (Dziennik Ustaw) wydaje Prezes Rady Ministrów przy pomocy Rządowego Centrum Legislacji. Od 1 stycznia 2012 r. Dziennik Ustaw wydawany jest w formie elektronicznej, z zachowaniem kolejności pozycji w danym roku kalendarzowym. W Dzienniku Ustaw ogłaszane są akty normatywne i inne akty prawne.

79. Minister Środowiska prowadzi witrynę internetową www.ekoportal.gov.pl, poprzez którą każdy urząd może bezpłatnie udostępnić informacje o posiadanych przez siebie

dokumentach zawierających informacje o środowisku. Prowadzony na Ekoportalu Publicznie Dostępny Wykaz Danych gromadzi informacje udostępniane przez ponad 1500 urzędów, co przekłada się na ponad 5000 użytkowników. Ekoportal notuje ponad 13000 wejść na stronę miesięcznie. Urzędy niekorzystające z Ekoportalu prowadzą publicznie dostępne wykazy danych z wykorzystaniem własnych narzędzi.

80. Dokumenty dotyczące poszczególnych organów są dostępne na stronach internetowych ich Biuletynów Informacji Publicznej.

81. Rejestry GMO wraz ze wszelkimi odpowiednimi informacjami, w tym decyzjami Komisji ds. GMO, są dostępne na stronie www.gmo.mos.gov.pl.

82. Ponadto poszczególne organy centralnej administracji zajmujące się sprawami dotyczącymi środowiska prowadzą własne bazy danych. Przykłady:

- Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska prowadzi m.in. Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, witrynę internetową „geoserwis” oraz rejestr obszarów Natura2000;
- Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w ramach wykonywania zadań państwowej służby geologicznej i państwowej służby hydrogeologicznej prowadzi kilkadziesiąt baz danych zawierających informacje o środowisku nieożywionym. Większość z tych baz dostępna jest on-line, bezpłatnie. Do najważniejszych należą: Centralna Baza Danych Geologicznych, System Osłony Przeciwosuwiskowej SOPO, Centralna Baza Danych Hydrogeologicznych Bank HYDRO, Monitoring Wód Podziemnych, System Gospodarki i Ochrony Bogactw Mineralnych MIDAS, INFOGEOKARB, Rejestr Obszarów Górniczych, Baza Danych Geośrodowiskowych, Centralny Rejestr Geostanowisk Polski. Zasoby informacji uzupełniają mapy geologiczne, geochemiczne, hydrogeologiczne, geologiczno-inżynierskie i geośrodowiskowe udostępnione na geoportalu IKAR, corocznie wydawany Bilans zasobów kopalin Polski oraz komunikaty, ostrzeżenia i sprawozdania PSH.

83. Coraz istotniejszą rolę w zbieraniu i rozpowszechnianiu informacji o środowisku odgrywa infrastruktura informacji przestrzennej. Dyrektywa 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 marca 2007 r. ustanawiająca infrastrukturę informacji przestrzennej we Wspólnocie Europejskiej (INSPIRE) (Dz. Urz. UE L 108 z 25.4.2007, str. 1—14) oraz implementująca ją do polskiego systemu prawnego ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o infrastrukturze informacji przestrzennej (Dz. U. Nr 76, poz. 489, z późn. zm.) określają zasady tworzenia infrastruktury informacji przestrzennej.

Artykuł 5, paragraf 4

84. Główny Inspektor Ochrony Środowiska opracowuje, nie rzadziej niż raz na 4 lata, raport o stanie środowiska w Polsce, uwzględniając w szczególności dane z państwowego monitoringu środowiska. Główny Inspektor Ochrony Środowiska zaktualizował opracowaną wieloletnią ocenę stanu środowiska w kraju i przygotował raport pt. „Stan środowiska w Polsce. Sygnały 2011”. W raporcie zaprezentowano stan wybranych komponentów środowiska: przyrody, powietrza, wód oraz klimatu akustycznego. Poszczególne rozdziały zostały przygotowane w sposób zbliżony do informacji zawartych

w publikacji „Raport o stanie środowiska w Polsce 2008” i stanowią jego aktualizację. Raporty wojewódzkie opracowywane są co roku lub co dwa lata przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska. Raporty te stanowią analizę problemów środowiskowych w województwie w ujęciu przyczynowo - skutkowym. Raporty są powszechnie dostępne w formie drukowanej i elektronicznej, w tym poprzez strony internetowe organów inspekcji ochrony środowiska.

Artykuł 5, paragraf 5

85. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku nakazuje publikować w Internecie dane o dokumentach zawierających informacje o środowisku.

86. Minister Środowiska prowadzi Ekoportal, bazę danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku.

87. Strona internetowa Sejmu RP zawiera treść wszystkich obowiązujących w Polsce aktów prawa, są one również publikowane w Dzienniku Ustaw oraz dziennikach urzędowych. Od 1 stycznia 2012 r. Dziennik Ustaw wydawany jest w formie elektronicznej, z zachowaniem kolejności pozycji w danym roku kalendarzowym. W Dzienniku Ustaw ogłaszane są akty normatywne i inne akty prawne.

Artykuł 5, paragraf 6

88. Deklaracje środowiskowe związane z uzyskiwaniem certyfikatów EMAS są publicznie dostępne poprzez internetowy rejestr.

Artykuł 5, paragraf 7

89. Strony internetowe Sejmu, Senatu, Rządowego Centrum Legislacji, a także wszystkich urzędów – w zakresie ich kompetencji, zawierają bazy danych z obowiązującymi aktami prawnymi, a także kopiami projektów aktów prawnych wraz z uzasadnieniami.

90. Organy administracji uczestniczące w procesie stanowienia prawa zobowiązane są do publikowania w Internecie projektów aktów prawnych wraz z uzasadnieniem i oceną skutków regulacji.

91. Organy administracji publikują w Internecie, w Biuletynie Informacji Publicznej, informacje o pełnionych przez siebie funkcjach.

Artykuł 5, paragraf 8

92. Zgodnie z P.o.ś., wprowadzający produkt do obrotu powinien zapewnić spełnienie przez produkt wymagań ochrony środowiska. Produkt powinien być zaopatrzony w informację dotyczącą zużycia paliw lub materiałów eksploatacyjnych, wielkości emisji związanej z użytkowaniem produktu, bezpiecznego dla środowiska użytkowania, demontażu, powtórnego wykorzystania lub unieszkodliwienia produktu. Sprzedawca

produktów powinien zapewnić, aby te informacje znajdowały się także w miejscach sprzedaży produktu.

93. Zgodnie z P.o.ś., reklama lub inny rodzaj promocji towaru lub usługi nie powinny zawierać treści propagujących model konsumpcji sprzeczny z zasadami ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju, a w szczególności wykorzystywać obrazu dzikiej przyrody do promowania produktów i usług negatywnie wpływających na środowisko przyrodnicze.

Artykuł 5, paragraf 9

94. Utworzono Krajowy Rejestr Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń jako element Europejskiego Rejestru Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń, ustanowionego rozporządzeniem (WE) Nr 166/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 stycznia 2006 r. w sprawie ustanowienia Europejskiego Rejestru Uwalniania i transferu Zanieczyszczeń i zmieniające dyrektywę Rady 91/689/EWG i 96/61/WE (Dz. U. L 33 z 4.2.2006, str. 1—17). Rejestr prowadzony jest przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w postaci publicznie dostępnej bazy danych.

95. Organy administracji są zobowiązane do gromadzenia danych o podmiotach emitujących zanieczyszczenia i udostępniania ich w publicznie dostępnych wykazach.

12 Rozpoznane trudności we wdrażaniu artykułu 5

96. Występują nieprawidłowości dotyczące prowadzenia publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku, do czego zobowiązują przepisy P.o.ś. i ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku. Nieprawidłowości polegają na: braku publicznie dostępnego wykazu, niewprowadzaniu do wykazu danych o części dokumentów, wprowadzaniu danych z wielomiesięcznym opóźnieniem i niewłaściwej formie wykazu.

97. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy zidentyfikował problem z przekazywaniem wiedzy o środowisku społeczeństwu polegający nie tyle na braku danych, co na pewnej ich hermetyczności, która wymaga pracochłonnego zapoznania się z instrukcją przeszukiwania baz oraz definicjami pojęć, jakich się w nich używa. Dla stałych użytkowników (samorządów, biur projektowych, urzędów administracji publicznej) prowadzone są regularne szkolenia. Jednak przeciętnego odbiorcę może zniechęcać konieczność nauczenia się sposobu korzystania z tej informacji. Problemem jest też niedostateczna świadomość, że Instytut oferuje ogromne ilości informacji o stanie środowiska i jego ochronie, mimo aktywnego popularyzowania jego map i baz danych i zachęcania do korzystania z tej wiedzy. Można domniemywać, że podobne problemy dotyczą także innych baz danych, prowadzonych przez inne instytucje.

98. Występują nieprawidłowości w związku z udostępnianiem informacji znajdujących się w elektronicznych bazach danych. Zdaniem podmiotów indywidualnych zdarzają się przypadki, gdy urzędy pobierają opłaty za udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie pomimo, że te informacje znajdują się w elektronicznych bazach danych i za ich wyszukanie nie powinna być pobierana opłata.

99. Problemem jest niejednorodność formy prowadzenia publicznie dostępnych wykazów danych wynikająca ze stosowania różnych narzędzi teleinformatycznych.

100. Podmioty indywidualne zwróciły również uwagę na fakt, że brak jest w publicznie dostępnych wykazach danych tekstów prawa miękkiego, takich jak choćby deklaracje czy też uchwały podejmowane na spotkaniach międzynarodowych. Katolicki Uniwersytet Lubelski wskazuje także, że nie są dostępne wszystkie analizy, które można uznać za istotne i ważne przy wyznaczaniu ważniejszych propozycji dotyczących polityki w odniesieniu do środowiska.

13 Dalsze informacje dotyczące praktycznego wdrażania postanowień artykułu 5

101. Najwyższa Izba Kontroli wskazuje na potrzebę właściwego prowadzenia i bieżącego uzupełnienia publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie.

102. Minister Środowiska udostępnia zainteresowanym organom administracji aplikację umożliwiającą prowadzenie publicznie dostępnego wykazu danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie i ich prezentację na Ekoportalu. Z możliwości tej korzysta obecnie ponad 1500 urzędów.

14 Adresy internetowe związane z wdrażaniem artykułu 5

103.

www.ekoportal.pl – Ministerstwo Środowiska

www.mos.gov.pl - Ministerstwo Środowiska

www.gios.gov.pl Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

www.gdos.gov.pl – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

www.gmes.info - Europejski Program Obserwacji Ziemi „Copernicus”

www.pgi.gov.pl – Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy

www.paa.gov.pl – Państwowa Agencja Atomistyki

www.prtr-portal.gios.gov.pl – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

15 Legislacja, regulacje i inne środki wdrażające zasady wdrażania udziału społecznego w podejmowaniu decyzji dotyczących specyficznej działalności zawarte w artykule 6

104. Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku, każdy ma prawo składania uwag i wniosków w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa. Organy administracji właściwe do wydania decyzji mają obowiązek zapewnić możliwość udziału społeczeństwa odpowiednio przed wydaniem tych decyzji lub ich zmianą.

105. Ustanowione procedury odnoszą się do decyzji wydawanych dla przedsięwzięć wymienionych w załączniku I i I bis do Konwencji.

106. Na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku organizacje ekologiczne, które powołując się na swoje cele statutowe, zgłoszą chęć uczestniczenia w określonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, uczestniczą w nim na prawach strony. Organizacji ekologicznej służy prawo wniesienia odwołania od decyzji wydanej w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, jeżeli jest to uzasadnione celami statutowymi tej organizacji, także w przypadku, gdy nie brała ona udziału w określonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa prowadzonym przez organ pierwszej instancji. Wniesienie odwołania jest równoznaczne ze zgłoszeniem chęci uczestniczenia w takim postępowaniu. W postępowaniu odwoławczym organizacja uczestniczy na prawach strony.

107. Organizacji ekologicznej służy skarga do sądu administracyjnego od decyzji wydanej w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, jeżeli jest to uzasadnione celami statutowymi tej organizacji, także w przypadku, gdy nie brała ona udziału w określonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa.

Artykuł 6, paragraf 1

108. Zasady sporządzania ocen oddziaływania na środowisku ustanawia ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku. Poszczególne rodzaje przedsięwzięć, dla których sporządza się oceny wymienia rozporządzenie Rady Ministrów z 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. Nr 213, poz. 1397 i z 2013 r. poz. 817).

109. P.o.ś. stanowi, że prowadzenie instalacji, której funkcjonowanie, ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej w niej działalności, może powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości, wymaga pozwolenia zintegrowanego. Minister Środowiska określa rodzaje instalacji mogących powodować znaczne zanieczyszczenie poszczególnych elementów przyrodniczych albo środowiska jako całości.

110. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku przewiduje, że udziału społeczeństwa nie przeprowadza się w odniesieniu do przedsięwzięć realizowanych na terenach zamkniętych, jeżeli udział społeczeństwa mógłby mieć niekorzystny wpływ na cele obronności i bezpieczeństwa państwa.

Artykuł 6, paragraf 2

111. Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku, przed wydaniem i zmianą decyzji wymagających udziału społeczeństwa organ właściwy do wydania decyzji, bez zbędnej zwłoki, podaje do publicznej wiadomości informacje o:

- przystąpieniu do przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;
- wszczęciu postępowania;
- przedmiocie decyzji, która ma być wydana w sprawie;

- organie właściwym do wydania decyzji oraz organach właściwych do wydania opinii i dokonania uzgodnień;
- możliwościach zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy oraz o miejscu, w którym jest ona wyłożona do wglądu;
- możliwości składania uwag i wniosków;
- sposobie i miejscu składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie 21-dniowy termin ich składania;
- organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków;
- terminie i miejscu rozprawy administracyjnej otwartej dla społeczeństwa, jeżeli będzie przeprowadzona;
- postępowaniu w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli jest prowadzone.

Przez podanie do publicznej wiadomości rozumie się:

- a) udostępnienie informacji na stronie Biuletynu Informacji Publicznej organu właściwego w sprawie,
- b) ogłoszenie informacji, w sposób zwyczajowo przyjęty, w siedzibie organu właściwego w sprawie,
- c) ogłoszenie informacji przez obwieszczenie w sposób zwyczajowo przyjęty w miejscu planowanego przedsięwzięcia,
- d) w przypadku, gdy siedziba organu właściwego w sprawie mieści się na terenie innej gminy niż gmina właściwa miejscowo ze względu na przedmiot postępowania – także przez ogłoszenie w prasie lub w sposób zwyczajowo przyjęty w miejscowości lub miejscowościach właściwych ze względu na przedmiot postępowania.

Do niezbędnej dokumentacji sprawy należą: wniosek o wydanie decyzji wraz z wymaganymi załącznikami, a także wymagane przez przepisy postanowienia organu właściwego do wydania decyzji i stanowiska innych organów, jeżeli stanowiska są dostępne w terminie składania uwag i wniosków.

Artykuł 6, paragraf 3

112. Termin składania uwag i wniosków do planowanej decyzji wymagającej udziału społeczeństwa wynosi 21 dni.

Artykuł 6, paragraf 4

113. Jak wskazano w wyjaśnieniach dotyczących artykułu 6, paragraf 2, procedura udziału społeczeństwa rozpoczyna się jeszcze przed wydaniem decyzji.

Artykuł 6, paragraf 5

114. Przepisy prawa nie nakładają na władze publiczne ani na inwestorów obowiązku rozpoznania zasięgu zainteresowanej społeczności ani udzielania jej informacji przed złożeniem wniosku.

Artykuł 6, paragraf 6

115. Informacje na temat wniosku oraz dołączona dokumentacja są dostępne za pomocą publicznie dostępnych wykazów danych (vide wyjaśnienia dotyczące artykułu 5, paragraf 2). Zgodnie z art. 33 ust. 1 pkt 5 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, niezbędna dokumentacja sprawy ma być wyłożona do wglądu w miejscu wskazanym przez organ właściwy do wydania decyzji.

Artykuł 6, paragraf 7

116. Uwagi i wnioski mogą być wnoszone przez każdego w formie pisemnej, ustnie do protokołu oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej, bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym.

117. Organizacje ekologiczne, które powołując się na swoje cele statutowe, zgłoszą chęć uczestniczenia w określonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, uczestniczą w nim na prawach strony.

118. Organizacji ekologicznej służy prawo wniesienia odwołania od decyzji wydanej w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa, jeżeli jest to uzasadnione celami statutowymi tej organizacji, także w przypadku, gdy nie brała ona udziału w określonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa prowadzonym przez organ pierwszej instancji; wniesienie odwołania jest równoznaczne ze zgłoszeniem chęci uczestniczenia w takim postępowaniu. W postępowaniu odwoławczym organizacja uczestniczy na prawach strony.

Artykuł 6, paragraf 8

119. Organ prowadzący postępowanie rozpatruje uwagi i wnioski, a w uzasadnieniu decyzji, podaje informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Artykuł 6, paragraf 9

120. Organ właściwy do wydania decyzji podaje do publicznej wiadomości informację o wydaniu decyzji i o możliwościach zapoznania się z jej treścią.

121. Zgodnie z K.p.a. decyzja powinna zawierać: oznaczenie organu administracji publicznej, datę wydania, oznaczenie strony lub stron, powołanie podstawy prawnej, rozstrzygnięcie, uzasadnienie faktyczne i prawne, pouczenie, czy i w jakim trybie służy od niej odwołanie, podpis z podaniem imienia i nazwiska oraz stanowiska służbowego osoby upoważnionej do wydania decyzji. Decyzja, w stosunku do której może być wniesione powództwo do sądu powszechnego lub skarga do sądu administracyjnego, powinna zawierać ponadto pouczenie o dopuszczalności wniesienia powództwa lub skargi.

122. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku stanowi, że decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach wymaga uzasadnienia. Ponadto ustawa wymienia niezbędne elementy takiej decyzji. Wśród nich znajduje się m.in. informacja o przeprowadzonym postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa oraz o tym w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę, i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Artykuł 6, paragraf 10

123. Przeprowadzenie oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której odbywa się udział społeczeństwa jest też wymagane w przypadku wprowadzania zmian decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Artykuł 6, paragraf 11, Artykuł 6a, Załącznik I a

124. Przepisy zawarte w K.p.a. określają kwestię udostępniania informacji stronom w związku z toczącym się postępowaniem. Przepisy ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku dotyczące procedury udziału społeczeństwa przewidują udostępnianie informacji w związku z prowadzonym przez organ postępowaniem. Zgodnie z K.p.a. stosowanie wyżej wymienionej procedury jest wymagane przy wydawaniu określonych decyzji administracyjnych, np. pozwolenia zintegrowanego, decyzji wydawanych na podstawie ustawy z dnia 22 czerwca 2001 r. o organizmach genetycznie zmodyfikowanych (Dz. U. z 2007 r. i z 2009 r. Nr 18, poz. 97), zwanej dalej: ustawą GMO, czy też w odniesieniu do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Przepisy, które zawiera Poprawka do Konwencji z Aarhus w sprawie organizmów genetycznie zmodyfikowanych, znajdują swoje odzwierciedlenie także w przepisach ustawy GMO. Zgodnie z art. 29 ustawy GMO udział społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest wydanie zgody na zamierzone uwolnienie GMO do środowiska lub zezwolenia na wprowadzenie do obrotu produktów GMO, regulują przepisy o udziale społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska. Jednocześnie art. 14a ustawy GMO precyzyjnie określa informacje dotyczące GMO, które podlegają udostępnieniu. Społeczeństwo ma prawo i możliwość zapoznania się z wnioskiem i dokumentacją. Odbywa się to przez rejestry GMO, które funkcjonują na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska.

16 Rozpoznane trudności we wdrażaniu artykułu 6

125. W wyniku kontroli przeprowadzonej przez Najwyższą Izbę Kontroli stwierdzono, że zdarzają się incydentalne przypadki, kiedy organy administracji nie informują właściwie społeczeństwa o prowadzeniu postępowań wymagających udziału społeczeństwa.

126. W zakresie sposobu powiadamiania społeczeństwa o prowadzonych postępowaniach, zastrzeżenia budzą niekiedy treści i rodzaj przekazywanych informacji, zastosowanych kanałów komunikacji oraz terminu powiadomienia. Występują przypadki przekazywania informacji nieprawdziwych i potwierdzania zdarzeń niezgodnych ze

stanem faktycznym. Organy często nie stosują wszystkich wymaganych przepisami prawa sposobów powiadamiania, ograniczając tym samym krąg odbiorców ogłoszenia i potencjalnych uczestników postępowania.

127. Zdaniem podmiotów indywidualnych zdarzają się również przypadki nie przestrzegania przepisów dotyczących zapewnienia społeczeństwu czasu na przygotowanie się do uczestnictwa w postępowaniu. Podmioty indywidualne skrytykowały również termin 21 dni na składanie uwag w procedurze ocen oddziaływania na środowisko, jako ich zdaniem zbyt krótki. Organizacje ekologiczne (Górnośląskie Towarzystwo Przyrodnicze) informują, że zdarzają się przypadki nie dopuszczenia ich do udziału w postępowaniu, co ich zdaniem ma wpływ na wydawanie błędnych decyzji środowiskowych.

17 Dalsze informacje dotyczące praktycznego wdrażania postanowień artykułu 6

128. Wnioski pokontrolne Najwyższej Izby Kontroli z 2010 r. skierowane do jednostek samorządu terytorialnego wskazują na potrzebę wykorzystywania wszystkich kanałów informacyjnych dla upubliczniania danych o prowadzonych postępowaniach oraz zapewnienia odpowiedniego czasu na przygotowanie się i aktywne uczestnictwo społeczeństwa w prowadzonych postępowaniach.

18 Adresy internetowe związane z wdrażaniem artykułu 6

129.

www.gdos.gov.pl – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

www.nik.gov.pl – Najwyższa Izba Kontroli

19 Praktyczne i/lub inne warunki umożliwiające społeczny udział w opracowywaniu planów i programów dotyczących środowiska zgodnie z artykułem 7

130. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku stanowi, że organy administracji właściwe do opracowania projektów dokumentów, w przypadkach których przepisy prawa wymagają zapewnienia możliwości udziału społeczeństwa, zapewniają możliwość udziału społeczeństwa odpowiednio przed przyjęciem tych dokumentów lub ich zmianą.

131. Przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której prowadzony jest udział społeczeństwa wymagają projekty:

- koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, planów zagospodarowania przestrzennego oraz strategii rozwoju regionalnego,
- polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywanych lub

przyjmowanych przez organy administracji, wyznaczających ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;

- polityk, strategii, planów lub programów, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony.

132. Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektów dokumentów, jeżeli wyznaczają one ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko i realizacja postanowień tych dokumentów może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko. Organ może w przypadku opracowywania niektórych dokumentów wymagających strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w porozumieniu z odpowiednimi organami administracji, odstąpić od jej przeprowadzenia, jeżeli uzna, że realizacja postanowień danego dokumentu nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. Jednak nawet wówczas odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko może dotyczyć wyłącznie niewielkich zmian w stosunku do dokumentów już istniejących.

133. Zgodnie z ustawą o udostępnianiu informacji o środowisku organ opracowujący projekt dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa, bez zbędnej zwłoki, podaje do publicznej wiadomości informację o:

- przystąpieniu do opracowywania projektu dokumentu i o jego przedmiocie;
- możliwościach zapoznania się z niezbędną dokumentacją sprawy oraz o miejscu, w którym jest ona wyłożona do wglądu;
- możliwości składania uwag i wniosków;
- sposobie i miejscu składania uwag i wniosków, wskazując jednocześnie co najmniej 21-dniowy termin ich składania;
- organie właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków;
- postępowaniu w sprawie transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli jest prowadzone.

134. Zasady stanowienia prawa w Polsce wymagają zapewnienia udziału społecznego w procesie legislacji. W przypadku projektów ustaw i rozporządzeń obowiązkowe jest przeprowadzenie konsultacji społecznych oraz oceny skutków regulacji.

135. Prawo wymaga udziału organizacji pozarządowych w wielu ciałach doradczych, także tych odgrywających rolę w procesie decyzyjnym związanym z opracowywaniem planów i programów mających związek ze środowiskiem takich jak Państwowa Rada Ochrony Przyrody i Komisja ds. GMO. Przedstawiciele organizacji pozarządowych są również zapraszani do ciał decydujących o przeznaczaniu środków finansowych na opracowywanie planów i programów mających związek ze środowiskiem.

136. Termin na składanie uwag do projektu dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa krótszy wynosi co najmniej 21 dni.

137. Procedura udziału społeczeństwa rozpoczyna się jeszcze przed opracowaniem dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa, bowiem jak stanowi art. 39 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku, organ opracowujących dokument, bez

zbędnej zwłoki, podaje do publicznej wiadomości informację o przystąpieniu do opracowywania projektu dokumentu i o jego przedmiocie.

138. Organ opracowujący projekt dokumentu wymagającego udziału społeczeństwa rozpatruje uwagi i wnioski, a także dołącza do przyjętego dokumentu uzasadnienie zawierające informacje o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa. Ponadto organ musi poinformować społeczeństwo o przyjęciu dokumentu i możliwości zapoznania się z jego treścią oraz uzasadnieniem i podsumowaniem.

20 Możliwości społecznego udziału w opracowywaniu polityk odnoszących się do środowiska zgodnie z artykułem 7

139. Obowiązek przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, w ramach której prowadzi się udział społeczeństwa, odnosi się także do opracowywania polityk.

21 Rozpoznane trudności we wdrażaniu artykułu 7

140. Podmioty indywidualne podniosły, że ich zdaniem organy administracji często nie stosują wszystkich wymaganych przepisami prawa sposobów powiadamiania, ograniczając tym samym krąg odbiorców ogłoszenia i potencjalnych uczestników postępowania. Wskazały, że brak jest gwarancji udziału społeczeństwa w postępowaniach legislacyjnych na szczeblu jednostek samorządu terytorialnego. Wysłuchanie publiczne są przewidziane tylko dla projektów rządowych, przy spełnieniu rygorystycznych warunków. Ponadto zwrócono uwagę, iż brak jest gwarancji wczesnego i efektywnego udziału, wprawdzie ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku przewiduje, że upublicznienie dotyczy informacji o przystąpieniu do opracowywania projektu dokumentu i o jego przedmiocie, to jednak w praktyce upublicznia się gotowy projekt wraz z prognozą

141. Organy administracji opracowując projekty dokumentów mogą, w porozumieniu z właściwymi organami, odstąpić od przeprowadzenia określonego postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, gdy uznają, iż realizacja tych dokumentów nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko. W opinii organizacji ekologicznych oznacza to, że w efekcie nie wszystkie plany i programy dotyczące środowiska są opracowywane z zapewnieniem odpowiedniego udziału społecznego.

142. W opinii organizacji ekologicznych nie jest regułą rozsyłanie do zainteresowanych partnerów informacji o wynikach konsultacji.

22 Dalsze informacje dotyczące praktycznego wdrażania postanowień artykułu 7

143. Udział społeczeństwa w przygotowaniu planów, programów i polityk jest szeroko stosowany w administracji publicznej, co wynika z obowiązku przeprowadzania konsultacji społecznych.

144. Minister Środowiska zapewnia udział społeczeństwa w opracowywaniu planów, programów i polityk, dla których wymagany jest udział społeczeństwa. Ponadto Minister Środowiska, w zakresie w jakim pozwalają na to przepisy krajowe i ponadnarodowe oraz możliwości organizacyjne, zapewnia udział społeczeństwa w podejmowaniu strategicznych decyzji w odniesieniu do umów międzynarodowych zawieranych przez Rzeczpospolitą Polską.

145. Obok możliwości zgłaszania uwag w formie pisemnej i elektronicznej, konsultacje są przeprowadzane również z zainteresowanymi organizacjami pozarządowymi i organizacjami przedsiębiorców. Zgłaszane uwagi są rozpatrywane. Informacja o wynikach konsultacji jest dostępna w dokumentacji projektów i na stronie internetowej urzędu. Jest również rozsyłana do zainteresowanych partnerów.

146. Społeczeństwo ma zapewniony udział w opracowywaniu planów, programów, polityki i strategii dotyczących edukacji ekologicznej na różnych poziomach, zarządzania programem Natura 2000 oraz ochrony zagrożonych gatunków.

147. Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska wprowadziła platformę informacyjno-komunikacyjną (PIK) dla wsparcia opracowywania planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000, w tym realizacji i obsługi konsultacji społecznych.

148. Udział społeczeństwa w opracowywaniu różnego rodzaju dokumentów strategicznych jest także zapewniony między innymi przez wszystkie organy administracji centralnej opracowujące dokumenty o charakterze strategicznym, dla których przeprowadza się strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko.

23 Adresy internetowe związane z wdrażaniem artykułu 7

149.

www.ekoportal.gov.pl – Ministerstwo Środowiska

www.mos.gov.pl – Ministerstwo Środowiska

www.pzo.gdos.gov.pl – Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

24 Wysiłki podjęte w celu promowania efektywnego udziału społecznego w procesie podejmowania decyzji przez władze publiczne oraz w procesie ustanawiania norm powszechnie obowiązujących, które mogą mieć znaczący wpływ na środowisko zgodnie z artykułem 8

150. Zarówno ogólne przepisy dotyczące stanowienia aktów prawnych, jak i ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku przewidują udział społeczeństwa w stanowieniu przepisów wykonawczych i innych norm powszechnie obowiązujących. Opinia publiczna, w tym organizacje pozarządowe, musi być informowana o planowanych rozwiązaniach – na jakim etapie jest projekt, jakie są jego kolejne wersje oraz jakie uwagi do niego

zgłoszono. Udział społeczeństwa w procesie przygotowywania aktów normatywnych jest gwarantowany w licznych aktach prawnych, a także dobrowolnie przyjętych praktykach dotyczących realizacji generalnej zasady przeprowadzania konsultacji społecznych przez organy administracji centralnej, administrację samorządową i Sejm.

151. Zasady udziału społecznego w procesie opracowywania dokumentów rządowych, w szczególności projektów aktów normatywnych, zostały skodyfikowane w ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa, (Dz. U. Nr 169, poz. 1414, z późn. zm.), a także w regulacjach dotyczących organizacji prac rządu. Urzędy są zobowiązane m.in. do publikowania programów prac legislacyjnych, czy projektów aktów prawnych wraz z uzasadnieniem i oceną skutków regulacji. Urzędy administracji również opracowują własne szczegółowe zasady w tym zakresie.

152. Ustawy regulujące zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego wszystkich szczebli przewidują prowadzenie konsultacji z mieszkańcami w sprawach ważnych dla danego obszaru, a także określają tryb i zasady prowadzenia konsultacji.

153. Przedstawiciele organizacji pozarządowych mają prawo uczestniczyć w posiedzeniach komisji i podkomisji sejmowych. Organizacje pozarządowe, co do których wiadomo, że są zainteresowane daną tematyką, są zapraszane do delegowania swoich przedstawicieli. Pozostałe organizacje mogą zwrócić się z prośbą o udział swoich przedstawicieli w posiedzeniu. W praktyce organizacje pozarządowe aktywnie uczestniczą w posiedzeniach większości podkomisji sejmowych opracowujących projekty aktów prawnych zadając pytania, komentując analizy, a także przedstawiając propozycje nowych rozwiązań.

25 Rozpoznane trudności we wdrażaniu artykułu 8

154. Podmioty indywidualne wskazały, że nie zawsze organizacje ekologiczne są dopuszczane do głosu w trakcie komisji sejmowych dotyczących stanowienia ustaw dotyczących środowiska.

26 Dalsze informacje dotyczące praktycznego wdrażania postanowień artykułu 8

155. Ministerstwo Środowiska stosuje trzy główne metody konsultowania projektów aktów prawnych:

- a) równoległe z uzgodnieniami międzyresortowymi projekty aktów są rozsyłane do konsultacji do zainteresowanych podmiotów (organów administracji, związków zawodowych, związków przedsiębiorców i organizacji pozarządowych). Projekty konsultowane są także z przedstawicielami samorządów, w szczególności z samorządową stroną Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego;
- b) projekty aktów prawnych wraz z uzasadnieniem i oceną skutków regulacji są udostępniane na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska bądź na stronie Rządowego Procesu Legislacyjnego z informacją o terminie zgłaszania uwag i adresie osoby prowadzącej sprawę. Po rozpatrzeniu uwag Ministerstwo

Środowiska opracowuje zestawienie uwag z wyjaśnieniem tych przypadków, w których uwagi nie zostały przyjęte;

- c) jeżeli zachodzi taka potrzeba, są stosowane inne formy konsultacji w postaci debat lub seminariów, na które zapraszane są zainteresowane podmioty lub wstęp na nie jest wolny.

156. Reprezentanci części organizacji pozarządowych stale uczestniczą w posiedzeniach związanych z procesem legislacyjnym w Sejmie. Na ich wniosek przyjęto szereg rozwiązań do systemu prawa.

27 Adresy internetowe związane z wdrażaniem artykułu 8

154. www.mos.gov.pl/kategoria/2225_projekty_aktow_prawnych/ - strona internetowa Ministerstwa Środowiska zawierająca informacje o projektach aktów prawnych

<http://orka.sejm.gov.pl/projustall6.htm> - strona internetowa Sejmu zawierająca projekty aktów prawnych;

<http://www.senat.gov.pl/k7/pos/pracet.htm> - strona internetowa Senatu, zawierająca projekty aktów prawnych.

<http://legislacja.rcl.gov.pl/> - Rządowy Proces Legislacyjny

28 Legislacja, regulacje i inne środki wdrażające zasady dostępu do sprawiedliwości zawarte w artykule 9

157. Prawo dostępu do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska jest zagwarantowane w postępowaniach administracyjnych, a także postępowaniach sądowno-administracyjnych i postępowaniach cywilnych.

158. K.p.a. gwarantuje prawo do odwołania od decyzji administracyjnej do organu wyższego stopnia. To prawo jest zagwarantowane stronom postępowania, to jest każdej osobie, na której obowiązki lub interesy prawne ma wpływ postępowanie. Odwołanie jest zwolnione z opłat.

159. Organizacjom ekologicznym służy prawo występowania w charakterze strony w postępowaniu wymagającym udziału społeczeństwa. Decyzja organu wyższego stopnia może być zaskarżona do wojewódzkiego sądu administracyjnego. Postanowienie bądź wyrok wojewódzkiego sądu administracyjnego mogą być zaskarżone do Naczelnego Sądu Administracyjnego, który może zmienić bądź uchylić rozstrzygnięcie wojewódzkiego sądu administracyjnego. Prawo do udziału w postępowaniu jest zagwarantowane każdemu, kto posiada interes prawny oraz organizacjom pozarządowym, które uczestniczyły w procedurze administracyjnej.

160. W przypadku skargi złożonej w sądzie administracyjnym wnosi się opłatę w wysokości 100 PLN (ok. €25). W sprawach dotyczących ochrony środowiska i przyrody opłata sądowa wynosi 200 PLN (ok. € 50).

161. Orzeczenia sądów administracyjnych, które nie zostały zaskarżone, są wiążące w danej sprawie.

162. Odwołanie do organu wyższego stopnia może być złożone przez osobę, która domagała się podjęcia czynności. Jeśli organ uzna skargę za zasadną, wyznaczy kolejny termin rozpatrzenia sprawy. Jeżeli termin nie zostanie dotrzymany, skarga może być złożona w wojewódzkim sądzie administracyjnym.

163. Wszystkie strony i osoby na prawach stron mają równe prawo do procedury odwoławczej. Ta sama zasada odnosi się do postępowań w sprawach cywilnych i karnych.

Artykuł 9, paragraf 1

164. Każda osoba, której odmówiono udostępnienia informacji ma prawo odwołania do organu wyższego stopnia, a później zaskarżenia ostatecznej decyzji do sądu.

165. W sytuacji gdy dany organ nie udzielił odpowiedzi na wniosek o udostępnienie informacji o środowisku, lub udzielił informacji niepełnej, wnioskodawcy przysługuje prawo do złożenia skargi do sądu administracyjnego na bezczynność organu administracji.

166. Do skarg rozpatrywanych w postępowaniu o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie stosuje się przepisy P.p.s.a. .

167. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku zapewnia dostęp do procedury odwoławczej podobnej do wcześniej opisanych procedur ustanowionych w K.p.a. oraz P.p.s.a. Z tą jednak różnicą, że ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku przewiduje termin 15 dni na przekazanie skargi oraz odpowiedzi na skargę przez właściwy organ do sądu administracyjnego. Sąd administracyjny ma na rozpatrzenie skargi 30 dni od dnia otrzymania akt wraz z odpowiedzią na skargę.

Artykuł 9, paragraf 2

168. Decyzje, do których odnoszą się postanowienia artykułu 6 Konwencji są decyzjami administracyjnymi, od których można się odwoływać, i które można zaskarżać do sądu. Strony postępowania zawsze mają prawo odwołania od decyzji. Podobne prawo mają także organizacje ekologiczne w sprawach wymagających udziału społeczeństwa. Każda osoba ma prawo uczestniczyć w postępowaniach związanych z decyzjami, o których mowa w artykule 6 Konwencji, jednak prawo dostępu do procedury odwoławczej jest dostępne tylko dla posiadających interes prawny, oraz dla organizacji ekologicznych.

169. Dostęp do uczestnictwa w procedurze, a w konsekwencji dostęp do wymiaru sprawiedliwości dla organizacji ekologicznych, jest wyłączony, jeżeli właściwy organ zdecyduje o nieprzeprowadzaniu pełnej procedury oceny oddziaływania na środowisko.

Artykuł 9, paragraf 3

170. Odwołania od działań lub zaniechań organów administracji mogą być podjęte w procesach administracyjnych lub sądowno-administracyjnych. Lista stron może być różna w zależności od sprawy (na przykład w sprawie pozwolenia na emisję ścieków stronami są te osoby, które posiadają pozwolenia na korzystanie z wody; w przypadku oceny

oddziaływania na środowisko będą to sąsiadujący z terenem, na którym przeprowadzana jest inwestycja, dla której przeprowadzana jest ocena oddziaływania na środowisko).

171. Sprawy dotyczące działań lub zaniechań osób fizycznych są przedmiotem kognicji sądów powszechnych. Zgodnie z ogólnymi zasadami prawa cywilnego (zdefiniowane w Kodeksie Cywilnym), te procedury mogą być zainicjowane przez osoby, które twierdzą, że ich interesy prawne zostały naruszone.

172. Organizacje pozarządowe mogą złożyć pozew cywilny domagając się przywrócenia stanu pierwotnego zgodnie z prawem i instytucją środków zapobiegawczych w interesie publicznym (jeżeli szkoda lub niebezpieczeństwo dotyczy środowiska jako dobra wspólnego).

173. Postępowanie cywilne jest dwuinstancyjne. W niektórych wypadkach istnieje możliwość złożenia skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego. W sprawach cywilnych dotyczących środowiska rozpatrywanych przez sądy powszechne opłata sądowa wynosi 100 PLN (ok. €25) w pierwszej i drugiej instancji. Nie ma obowiązku bycia reprezentowanym przez prawnika profesjonalnego pełnomocnika. Taki obowiązek dotyczy spraw toczących się przed Sądem Najwyższym.

174. Osoba składająca powództwo cywilne może żądać, aby sąd zobowiązał osobę, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, do udzielenia informacji niezbędnych do ustalenia zakresu tej odpowiedzialności, na przykład informacji o emisjach.

175. Zgodnie z prawem, lista podmiotów z prawem dostępu do wymiaru sprawiedliwości jest identyczna z tą wymienioną w artykule 9 ust. 2 i 3 Konwencji.

176. Organ ochrony środowiska jest obowiązany przyjąć od każdego zgłoszenie o wystąpieniu bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku. Jeżeli zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku dotyczy środowiska jako dobra wspólnego, zgłoszenia może dokonać organ administracji publicznej albo organizacja ekologiczna. Odmowa wszczęcia postępowania przez organ na podstawie zgłoszenia może być wydana w drodze postanowienia, na które przysługuje zażalenie.

Artykuł 9, paragraf 4

177. W procedurze administracyjnej złożenie odwołania do organu wyższego stopnia automatycznie wstrzymuje wykonanie decyzji będącej przedmiotem odwołania. W postępowaniu sądowo-administracyjnym osoba składająca skargę może jednocześnie złożyć wniosek o wstrzymanie wykonania zaskarżonej decyzji.

178. W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623, z późn. zm.) zwanej dalej: „Prawo budowlane” przewidziano wymóg ustanowienia kaucji na zabezpieczenie roszczeń inwestora z powodu wstrzymania wykonania decyzji który może stanowić barierę dla złożenia odwołania i wstrzymania wykonania decyzji. Zgodnie z art. 35a Prawa budowlanego „w przypadku wniesienia skargi do sądu administracyjnego na decyzję o pozwoleniu na budowę wstrzymanie wykonania tej decyzji na wniosek skarżącego sąd może uzależnić od złożenia przez skarżącego kaucji na zabezpieczenie roszczeń inwestora z powodu wstrzymania wykonania decyzji. W przypadku uznania skargi za słuszną w całości lub w części kaucja podlega zwrotowi.

W przypadku oddalenia skargi kaucję przeznacza się na zaspokojenie roszczeń inwestora. W sprawach kaucji stosuje się odpowiednio przepisy K.p.c. o zabezpieczeniu roszczeń.

179. W procedurze cywilnej sądy mogą udzielić zabezpieczenia, które polega na zastosowaniu środków zaradczych, takich jak wstrzymanie konkretnego działania na czas trwania postępowania.

180. W postępowaniu sądowo-administracyjnym zasada, że przegrana strona ponosi koszty strony wygranej, stosuje się jedynie wtedy, gdy wygraną jest osoba podważająca decyzję. Jeżeli osoba przegrywa sprawę, nie ponosi kosztów.

181. Decyzje organów i sądowe orzeczenia sądów są doręczane w formie pisemnej (K.p.a., P.p.s.a., K.p.c.). Decyzje sądów i decyzje administracyjne są udostępniane na żądanie, z wyłączeniem danych osobowych (odpowiednie części dokumentów są zanonimizowane).

W przypadku, gdy liczba stron w postępowaniu przekracza 20, strony mogą być zawiadamiane o decyzjach organu przez obwieszczenie lub w inny zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości sposób publicznego ogłaszania, w tych przypadkach zawiadomienie bądź doręczenie uważa się za dokonane po upływie czternastu dni od dnia publicznego ogłoszenia.

Artykuł 9, paragraf 5

182. Informacja o procedurze odwoławczej jest dostarczana zainteresowanym, na przykład podczas szkoleń dla organizacji pozarządowych, z których część jest finansowana przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Ponadto osoby, których wnioski o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie zostały odrzucone, mają dostęp do informacji (na stronie www.ekoportal.gov.pl) na temat zasad udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie.

29 Rozpoznane trudności we wdrażaniu artykułu 9

183. Doniesienia medialne informują o sytuacjach, w których, w opinii dziennikarzy, organizacje pozarządowe były opłacane przez inwestorów za wycofywanie się z procedur odwoławczych i protestowania przeciwko wybranym przedsięwzięciom. Ta sytuacja wywołuje tendencje do ograniczania udziału społecznego i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w procesie inwestycyjnym:

- a) ograniczania grupy osób z prawem strony w postępowaniach;
- b) ograniczania listy spraw, w których organizacje pozarządowe mogą uczestniczyć na prawach strony i w konsekwencji mieć prawo do odwoływania się od decyzji;
- c) wprowadzenie obowiązku wniesienia kaucji w przypadku domagania się od sądu zablokowania inwestycji;
- d) ograniczenia terminu dla organizacji pozarządowych na zgłoszenie uczestnictwa w postępowaniu na prawach strony.

184. Wyżej wymienione propozycje są skierowane przeciwko działaniom wykraczającym poza prawa przyznane społeczeństwu i organizacjom pozarządowym przez Konwencję. Organizacja pozarządowa (Koalicja Klimatyczna) zwróciła uwagę na wypowiedzi niektórych polityków, które jej zdaniem podważają zasady dostępu do wymiaru sprawiedliwości organizacji ekologicznych. W trakcie konsultacji raportu podmioty indywidualne zwróciły uwagę, że krajowe przepisy ograniczają lub wyłączają prawo złożenia odwołania (i skargi od decyzji) w następujących przypadkach:

- art. 20 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 2011 r. o przygotowaniu i realizacji inwestycji w zakresie obiektów energetyki jądrowej oraz inwestycji towarzyszących (Dz. U. Nr 135, poz. 789, z późn. zm.) , zgodnie z którym „na prawach strony w postępowaniu mogą uczestniczyć wyłącznie takie organizacje ekologiczne, które uzyskały wpis do odpowiedniego rejestru nie wcześniej niż 1 rok przed wszczęciem postępowania w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla obiektu jądrowego” – co zmienia zasadniczo kryteria przyjęte dla zdefiniowania ‘zainteresowanej społeczności’ z art. 2 pkt 5 Konwencji;

Ponadto wskazano przedstawił opinię, wedle której brakiem polskiego prawodawstwa jest niemożność zaskarżenia przez organizacje pozarządowe, jako niespełniające wymogu z art. 101 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn. zm.) – uchwał organu stanowiącego gminy (np. w sprawie przyjęcia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego czy studium) do sądu administracyjnego. Brak także ścieżek odwoławczych dla rozstrzygnięć władz publicznych, nie noszących charakteru decyzji administracyjnej, o np. odstąpieniu od przeprowadzenia strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przewidzianych w ustawie o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie.

185. Organizacja ekologiczna Górnośląskie Towarzystwo Przyrodnicze zauważyło, że opłaty sądowe na poziomie ok. 120 € są wygórowane dla organizacji ekologicznych. Opłaty takie są przewidziane w Prawie budowlanym w przypadku skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego. Towarzystwo wskazuje również, że w takich przypadkach sądy nie przyznają prawa pomocy poprzez zwolnienie (w tym częściowe) z wpisu. Powoduje to, że organizacje ekologiczne niekiedy rezygnują z możliwości skarżenia decyzji administracyjnych do sądów administracyjnych.

30 Dalsze informacje dotyczące praktycznego wdrażania postanowień artykułu 9

186. Ministerstwo Sprawiedliwości prowadzi statystyki spraw cywilnych i gospodarczych, których przedmiotem są roszczenia dotyczące „ochrony naturalnego środowiska człowieka”. Według przekazanych przez Ministerstwo Sprawiedliwości informacji w 2011 r. do sądów rejonowych (wydziałów cywilnych i gospodarczych) wpłynęło łącznie 39 spraw tego rodzaju, a załatwiono 24. Do sądów okręgowych (jako sądów I instancji w wydziałach cywilnych i gospodarczych) wpłynęło 24 sprawy dotyczące ochrony naturalnego środowiska człowieka, natomiast załatwiono 49. Do sądów apelacyjnych w 2011 r.

wpłynęło 31, a załatwiono 33 sprawy tej kategorii. W 2012 r. do sądów rejonowych (wydziałów cywilnych i gospodarczych) wpłynęło łącznie 76 spraw tego rodzaju, a załatwiono 31. Do sądów okręgowych (jako sądów I instancji w wydziałach cywilnych i gospodarczych) wpłynęło łącznie 33 sprawy dotyczące ochrony naturalnego środowiska człowieka, natomiast załatwiono 60. Do sądów apelacyjnych w 2012 r. wpłynęło 11 spraw, a załatwiono 14 spraw tej kategorii..

187. Niewiele spraw przed sądami cywilnymi dotyczy szkód środowiskowych jako dobra wspólnego. W opinii organizacji pozarządowych zebranej w trakcie konsultowania treści raportu jest to związane z trudnością wykazania interesu prawnego powoda do wniesienia sprawy w obronie dobra wspólnego.

188. Osoby nieposiadające wystarczających środków mogą się zwrócić o zwolnienie z opłat za postępowanie przed sądami cywilnymi i administracyjnymi. To zwolnienie nie dotyczy obowiązku zwrotu kosztów przeciwnej stronie w przypadku przegranej sprawy cywilnej.

189. W 2011 r. skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie złożone zostały na 86 decyzji Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Od wyroków tego sądu strony wniosły 15 skarg kasacyjnych do Naczelnego Sądu Administracyjnego. W 2012 r. analogiczne dane to 165 skarg i 18 skarg kasacyjnych.

31 Adresy internetowe związane z wdrażaniem artykułu 9

190. www.ekoportal.gov.pl

32 Wpływ wdrożenia konwencji na ochronę prawa każdej osoby, obecnego i przyszłych pokoleń, do życia w środowisku odpowiednim dla jej zdrowia i pomyślności oraz obowiązek, tak osobiście, jak i we współdziałaniu z innymi, ochrony i ulepszania środowiska dla dobra obecnego i przyszłych pokoleń.

191. Zgodnie z P.o.ś. powszechne korzystanie ze środowiska przysługuje z mocy ustawy każdemu i obejmuje korzystanie ze środowiska, bez użycia instalacji, w celu zaspokojenia potrzeb osobistych oraz gospodarstwa domowego, w tym wypoczynku oraz uprawiania sportu. Kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko, jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu.

33 Środki i działania podjęte w kwestii zgodności z konwencją.

192. Komitet Wykonawczy ani Spotkanie Stron Konwencji do tej pory nie nakazały Polsce podjęcia szczególnych działań celem dostosowania polskiego prawa do Konwencji z Aarhus.